

“มหาราช” ภาพยนตร์สะท้อนความเชื่อและสังคมอินเดียในยุคบริติชราช

นางสาวชลิดา สิริพันธ์ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

นายวสุธา นราพงศ์ ครูผู้สอนรายวิชาสังคมศึกษา

โรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัย

ภาพยนตร์ Netflix สัญชาติอินเดีย สะท้อนมุมมองความเชื่อทางศาสนาในสังคมอินเดีย เรื่องราวของ “คาร์ซาน” นักข่าวและนักปฏิรูปตัวเอกของเรื่อง คู่หมั้นของเขา “คิโซริ” ถูก “ยาตุนาถ-มหาราช” ผู้นำศาสนาปลอมให้ร่วมประเพณีโดยอ้างคำสอนอุทิกายรับใช้พระเจ้าในงานวันโฮลี จนเกิดความอับอายต่อคิโซริ นำไปสู่การสูญเสีย คาร์ซานเห็นการกระทำที่ผิดศีลธรรมจึงลุกขึ้นมาโต้แย้ง

ในภาพยนตร์เราจะเห็นสังคมอินเดียในยุคสมัยบริติชราช (British Raj) ซึ่งเป็นการปกครองของพระมหากษัตริย์อังกฤษในอนุทวีปอินเดีย เมื่อช่วงปี ค.ศ.1800 โดยในเรื่องเกิดขึ้นที่เมืองบอมเบย์ ด้วยความที่อังกฤษไม่ได้สนใจในเมืองนี้ จึงปล่อยให้บริติชอินเดียเช่าในราคาถูก จนกลายเป็นศูนย์กลางของ “นิกายวัลลกะ” ของวัลลภาจารย์ ซึ่งเป็นนิกายที่นับถือพระกฤษณะเป็นพระเจ้าสูงสุด จัดเป็นไวษณะกลุ่มหนึ่ง และถึงแม้อังกฤษจะปกครองอยู่ ชาวเมืองกลับยกย่อง “เจเจ” หัวหน้านักบวชฮาเวลิหรือที่เรียกกันว่า “มหาราช” ให้เป็นผู้นำ

ศาสนามีความสำคัญกับผู้คนในสังคมอินเดียอย่างมาก อย่างในเรื่องที่เห็นได้ชัด ในตอนที่มหาราชเดินทางไปศาลเพื่อฟังคำตัดสินคดีความ เมื่อลงจากรถ แท้เหยียบยังไม่ถึงพื้น ก็มีสาวก้มลงเอามือรองที่พื้นให้เหยียบเดินไป แสดงถึงอำนาจของตัวมหาราช พร้อมให้เห็นว่าตนมีเหล่าสาวกมากมายที่นับถือและเชื่อในตน จนผู้พิพากษากล่าวว่า “ตั้งแต่พิจารณาคดีมาไม่เคยเห็นคดีไหนที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากเท่านี้มาก่อน” อัยการกล่าวตอบว่า “มันคือศาสนา ทำให้พวกเขาเป็นหนึ่งในเดียวกัน” แต่ด้านผู้พิพากษาก็ตอบกลับว่า “และมันก็ทำให้พวกเขาแตกแยกกัน เพราะงั้นเราถึงปกครองเขาได้ยังไงล่ะ” แสดงให้เห็นสาเหตุที่อินเดียถูกทำให้อ่อนแอและแตกแยกกันเพราะมีความเชื่อทางศาสนามากจนเป็นเหตุ เพราะเมื่อมีเพียงบางคนเห็นต่างขึ้นมา กลุ่มคนที่มีความเชื่อเช่นเดิมก็จะลุกขึ้นมาแสดงอำนาจของตน

ความเชื่อของนิกายวัลลกะ คือการมีชีวิตเพื่อจะแสดงความรักภักดีต่อพระเจ้าจากจิตวิญญาณ พร้อมทั้งจะรับใช้พระองค์อย่างใกล้ชิด พระเจ้าจึงทรงชำระบาปกรรมจนบริสุทธิ์ ซึ่งพระองค์ที่ว่านี้คือพระกฤษณะ ด้วยความเชื่อที่ว่ามหาราชเป็นตัวแทนของพระกฤษณะ จึงนำมาสู่อำนาจและความสูงส่งของมหาราช จนสามารถใช้อำนาจนี้เพื่อสนองความต้องการส่วนตัวด้วยพิธีกรรมและประเพณีที่เรียกว่า “จรมเสวา” หรือการเสวา คือการยอมมอบถวายทุกอย่างทุกอย่างแก่พระเจ้า ไม่ว่าจะเป็ลูกสาวหรือภรรยาของตน ทำให้ตัวละครอย่างนางคิโซริ รวมถึงครอบครัวของคาร์ซานที่เป็น

สาวกหญิง ยอมถวายตัวแก่มหाराช เพราะเชื่อว่าเป็นการพุ่มเทเสียสละและเป็นผู้ถูกพระองค์เจ้าเลือก เพราะสังคมรอบข้างที่ต่างถูกปลูกฝังในความเชื่อในรูปแบบดังกล่าว จึงกลับมองว่าเป็นเรื่องปกติ

คาร์ซานไม่ได้ต่อต้านศาสนา แต่สิ่งที่เขาทำคือการต่อต้านผู้นำของศาสนาที่กำลังประพฤติผิดอยู่ ศาสนาทุกศาสนาสอนให้เป็นคนดี หากผู้นำศาสนาประพฤติไม่ตรงตามหลักคำสอนหรือไม่เหมาะสม ก็อาจทำให้ผู้คนมีความศรัทธาต่อศาสนานั้นน้อยลง ทำให้คาร์ซานมีความคิดที่ได้แย้งต่อผู้นำศาสนาที่เป็นสาเหตุหลัก แต่ไม่ได้โต้แย้งในหลักศาสนาที่แท้จริง กลวิธีการของคาร์ซานที่ทำให้ผู้คนหันกลับมามองถึงปัญหาดังกล่าว คือการทำให้ผู้ที่มีความเชื่อรูปแบบนี้เริ่มเกิดการตั้งคำถามและสงสัยในการกระทำของผู้นำอย่างมหाराชที่ตนนับถือผ่านการอ่านหนังสือพิมพ์ นอกจากจะทำให้ผู้คนเริ่มตั้งคำถามแล้ว ยังทำให้ผู้หญิงในสังคมอินเดียที่เจ็บปวดจากความเชื่อนี้มีแรงลุกขึ้นต่อสู้ และได้รับรู้ว่ายังมีคนที่อยู่เคียงข้างพวกเธอ เพราะในสังคมอินเดียเป็น “สังคมปิตาธิปไตย” หรือสังคมที่ผู้ชายเป็นใหญ่ ทำให้ผู้หญิงอินเดียไม่มีสิทธิมีเสียงถ้าหากไม่ยอมเข้าร่วมพิธีกรรมเสว เหมือนกับที่ “วีรจ” หญิงสาวที่มาช่วยคาร์ซานทำงานที่สำนักพิมพ์ เธอต้องพบเจอกับการกดขี่จากสังคมและการปลูกฝังความเชื่อแบบนี้มาตั้งแต่ยังเด็ก สิ่งเดียวที่เธอทำได้คือการวิ่งหนีออกมาเพียงเท่านั้น แต่แผลในใจก็ยังคงไม่ลบเลือน

นอกจากใช้หนังสือพิมพ์เป็นตัวกลางแล้ว คาร์ซานยังใช้วิธีแสดงให้เห็น อย่างเหตุการณ์ในเรื่องที่เมื่อผู้คนเริ่มต่อต้านมหाराช ทำให้มีการสั่งปิด “ฮาเวลี” ซึ่งเป็นฮินดูสถานหรือวัดพราหมณ์ที่ไว้ทำพิธีทางศาสนาซึ่งสำคัญต่อผู้คนอย่างมาก คาร์ซานจึงทำหน้าที่เป็นผู้นำสวดมนต์ นำหน้ารูปพระศาสดาที่วางไว้ใต้ต้นไม้ แสดงให้เห็นว่าไม่ว่าจะเป็นใคร อยู่ระยะเวลาใดก็สามารถเข้าถึงศาสนาได้ เหมือนกับที่ทุกคนสามารถสวดมนต์ได้โดยไม่ต้องมีใครมาอนุญาตหรือห้ามไม่ให้ทำ ภาพยนตร์มหाराชสะท้อนมุมมองให้เราได้เห็นภาพและสามารถนำไปปรับใช้กับตนไม่ว่าจะอยู่ศาสนาใดก็ตาม ได้ว่าไม่มีใครควรมีอำนาจเข้าถึงแก่นแท้ในคำสอนของศาสนามากกว่าผู้อื่น และไม่มีใครเป็นตัวแทนของพระเจ้า เพราะทุกคนล้วนเป็นคนเท่าเทียมกัน

อ้างอิง

คมกฤช อุ่ยเต็กเค่ง. (2567). **มหाराช (Maharaj) : อำนาจมืดในศาสนา**. มติชนสุดสัปดาห์.

สืบค้น 6 สิงหาคม 2567,จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_783283

คมกฤช อุ่ยเต็กเค่ง. (2565). **วัลลภาจารย์ | ผู้เผยหนทางแห่งความรู้มรยและฉำหวน**. มติชนสุด

สัปดาห์. สืบค้น 6 สิงหาคม 2567,จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_783283

กำพล จำปาพันธ์. (2567). **“มหाराช” (Maharaj) กับภารกิจประวัติศาสตร์ของอินเดียในอีกแง่มุม**.

THE PEOPLE. สืบค้น 6 สิงหาคม 2567,จาก<https://www.thepeople.co/culture/film/53764>